

DE GESCHIEDENIS VAN EEN BEUKEBOOM

Hij stond in het bos Keukenhof bij Lisse, in het gedeelte dat vroeger "De Plantage" genoemd werd. Het was de dikste boom uit de omgeving. Zijn prilste begin ontstond in de Franse Tijd, in de periode dat ons land tot de Bataafse Republiek was uitgeroepen en Napoleon nog verwoede pogingen deed om zijn onoverwinnelijkheid te bewijzen.

Tijdens een zware storm in de herfst van 1977 brak hij in tweeën en was de tijd gekomen om de stam om te zagen. Hij had waarschijnlijk nog veel ouder kunnen worden, maar de bezetters vonden het op het eind van het laatste oorlogsjaar nodig, om een deel van het bos te kappen voor het aanleggen van een V2-startbaan, een voorloper van de raketten. Hierdoor kwam deze beuk alleen te staan.

Bomen die tussen andere bomen opgroeien, kunnen geen zijtakken maken omdat de kleine takjes afsterven door het gebrek aan licht. Komt zo'n boom alleen te staan, dan is de kruin in verhouding tot de stam erg klein en wijzen de takken schuin omhoog. Het is bekend dat een beukeboom er niet tegen kan, wanneer de stam in de zon staat. Langzaam maar zeker wordt de groeikracht dan minder.

Later braken er tijdens stormen dikke takken af, zodat er lelijke wonden kwamen, die door inwateren rotte plekken deden ontstaan. De Grote Bonte Specht hakte er zijn broedholen in en jarenlang maakten de Kauwen gebruik van de gaten om er in te broeden. En eindelijk, na nog 33 jaar zon en stormen getrotseerd te hebben, brak de stam dan af.

Het hout is naar "De Plaats" gesleept, daar tot hardblokken verwerkt en naar St.-Michelsgestel gebracht, waar de eigenaar van het bos zich er waarschijnlijk lang aan heeft kunnen warmen.

Het zaagvlak, dat een halve meter boven de grand is, bleek heel geschikt te zijn om wat meer over de groei en de leeftijd te weten te komen.

Elk jaar vormt een boom in ons klimaat een jaarring. Deze ring bestaat uit een laag voorjaars hout met wijde vaten en een laag zomerhout met nauwe vaten. De buitenste jaarringen waren door de geringe groei heel moeilijk te onderscheiden. Door de jaarringen te tellen, zou men ongeveer de leeftijd kunnen bepalen. In dit geval was dat wat moeilijk omdat het hart rot was. Maar ook als men alle jaarringen zou kunnen tellen, kan men nog niet geheel zeker zijn van de juiste leeftijd. Wanneer een boom in de zomer zijn blad verliest door b.v. een hevige storm of door vreterij, gaan de reserveknoppen of ook wel slapende ogen genoemd, open en ook dan wordt er weer een laagje voorjaars hout gevormd met wijde vaten. Er is dan een valse jaarring ontstaan.

Het leek me wel aardig om van de diktetoename een grafiek te maken. Hiervoor werden er op het zaagvlak, van buiten naar binnen, op de grens van elke 10 jaarringen spelden gestoken. Van elke 10 jaarringen samen werd nu de dikte gemeten. Toen de gegevens in de grafiek verwerkt waren, bleek deze boom in 1808 zijn begin te hebben. Tot zijn tachtigste jaar was hij regelmatig in dikte toegenomen en daarna nam de groei af. Vanaf 140 jaar liep de groei zeer sterk terug. De laatste 10 jaar was er nauwelijks meer sprake van groei.

Ook in Oegstgeest werden in datzelfde jaar beuken omgezaagd. Hier bleek dat bij een 150-jarige beuk de diktegroei na 75, jaar sterk terugliep. Hetzelfde was het geval bij een 115-jarige boom.

Na het afzagen van de beukeboom in Lisse kwam er nog een interessant vervolg op de geschiedenis, want het deel dat nog bleef staan, was al spoedig weer vol leven. Niet dat de rest weer begon te groeien, want een afgezaagde beuk loopt, zelden weer uit.

Nog geen jaar na het afzagen, verscheen er opzij van de stam een grote groep Bundelzwammen en op het zaagvlak kwamen Paarse Knoopzwammen tevoorschijn. In de dikke laag zaagsel naast de stam staken Glimmerinktzwammetjes de kop op. Het tweede jaar waren er weer Bundelzwammen, maar daarnaast ook Elfen-

bankjes en Korstzwammen. Het derde en vierde jaar waren er naast de Bundelzwammen ook Slijmzwammetjes te zien.

Nu ben ik niet zo'n paddestoelenkenner, om ze allemaal te kunnen determineren, maar voor een mycoloog zou het een prachtige bron van studie kunnen zijn.

De ovale boorgaten in het hout vertelden dat boktorren er met succes hun levenscyclus in hadden doorgemaakt.

Vorig jaar (1984) begon de stomp in verval te geraken en brokkelden er al stukken af.

Op enkele meters afstand van de stamrest is een brandplaats. Ik weet niet zeker of hier de takken van de beuk werden verbrand of dat het om ander hout ging, maar sinds twee jaar vond ik op deze plaats een heel fraai paddestoeltje, het Valse Hazepootje. Het is een inktzwammetje met een kleine bruin gestreepte hoed, bezaaid met witte vlokjes. Dit paddestoeltje wordt alleen op brandplaatsen gevonden.

De geschiedenis van de beukeboom is nog niet ten einde, want het zal nog wel jaren duren, voor alle sporen van de boom zijn uitgewist. Ik hoop er nog vele paddestoelen op te mogen aantreffen.

M.Koning

geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt

DE VERSPREIDING VAN DE STEENMARTER IN NEDERLAND

In Nederland komen van oudsher twee martersoorten voor: de Steenmarter en de Boommarter. De uiterlijke verschillen tussen deze soorten, die in de meeste zoogdiergidsen worden genoemd, zijn niet altijd even betrouwbaar. Herhaaldelijk is gebleken dat zelfs opgezette dieren verkeerd waren benoemd. Dit gegeven maakt het noodzakelijk, dat alle gegevens over het voorkomen van de Steenmarter nauwgezet op hun betrouwbaarheid worden gecontroleerd.

Uit historische gegevens blijkt, dat tot 1945 de Steenmarter in alle provincies voorkwam, zij het nergens talrijk. Na 1980 lijkt het voorkomen beperkt tot Twente, de Achterhoek, de Lijmers, de omgeving van Nijmegen en Zuid-Limburg. Een nieuwe ontwikkeling is de herkolonisatie van Noord-oost-Overijssel en Oost-Groningen. Deze toename zou veroorzaakt kunnen zijn door een betere ecologische aanpassing van de Steenmarter aan het huidige cultuurlandschap. Deze beter aangepaste "vorm" zou afkomstig kunnen zijn uit Denemarken of Duitsland, waar de stand ook weer toeneemt.

uit: LUTRA, deel 27,1984, nummer 3

geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt

FOKSTATION VOOR MONNIKSROBBEN IN DE MIDDELLANDSE ZEE

In februari '84 heeft het Europese Parlement er in een resolutie op aan gedrongen te komen tot oprichting van 2 fokstations en van crèches voor zeehondenbaby's in het oostelijk en in het westelijk Middellandse Zeegebied, om zo te voorkomen dat de Monniksrob uitsterft. Men neemt aan dat de populatie is teruggelopen van 800 in 1978 tot 500 in 1983. Het Europese Parlement heeft de E.G. verder verzocht om een actie-programma op te stellen en een telling van het aantal overgebleven robben te overwegen.

uit: Nieuwsbrief Raad van Europa

geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt geknipt